

HABECARDIUM TENUISULCATUM (NYST, 1836) AANGETROFFEN IN ZEELAND**J.J. ter Poorten*****Habecardium tenuisulcatum* (Nyst, 1836) recorded from Zeeland**

The cardiid *Habecardium tenuisulcatum* is recorded from Vlissingen (province of Zeeland, the Netherlands). One valve is found in the ZMA-collection, collected December 1928 and misidentified as *Laevicardium crassum* (Gmelin, 1791). Close investigation reveals the diagnostic features typical of *H. tenuisulcatum*.

Tijdens collectie-onderzoek in het Zoölogisch Museum Amsterdam (ZMA) trof ik bij toeval in de collectie Nederland een opmerkelijk gevormde Cardiidae-klep aan (fig. 1a-b). De schelp is in december 1928 aange troffen in Vlissingen, op 7 meter diepte N.A.P., tijdens graafwerkzaamheden aan de sluisput van de Keersluis en is afkomstig uit de collectie van P. de Bruyne. De afmetingen zijn als volgt: lengte 60 mm, hoogte 62 mm en dikte 22 mm.

Bijgevoegd zijn drie etiketten, waarvan de oudste de naam *Cyprina* vermeldt. Ongetwijfeld wordt hiermee *Arctica islandica* (Linnaeus, 1767) bedoeld. Op de achterzijde is in potlood 'decorticated' toegevoegd, refererend aan *Laevicardium decorticatedum* (Wood, 1840). Op het tweede etiket valt te lezen dat het 'waarschijnlijk een zeer zwaar exemplaar van *Cardium norvegicum*' betreft, een junior synoniem van de welbekende Noorse hartschelp, *L. crassum* (Gmelin, 1791). Dit is de naam die op het derde label, het ZMA-etiket, te lezen valt (handschrift W.S.S. van der Feen-Van Benthem Jutting), waarbij voor *crassum* een vraagteken is toegevoegd.

Het slijtagepatroon doet inderdaad denken aan dat van de beide *Laevicardium*-soorten. Direct in het oog springende verschillen zijn de zeer bolle schelp, de dikschaligheid (tot meer dan 5 mm net boven de spierindrucksels), de vrij hoekige overgang van de onderrand naar achterrand en de zeer verdiept liggende spierindrucksels. Nadere beschouwing brengt aanvullende verschillen aan het licht zoals de zeer brede slotplaat en de aanwezigheid van een zeer fijne groeve op het midden van de ribben, in de zeer afgesleten Vlissingse klep alleen nabij de randen nog waarneembaar.

Al deze kenmerken leiden onmiskenbaar naar *Habecardium tenuisulcatum* (Nyst, 1836), een soort uit het Laat Oligoceen die in Nederland bekend is uit het Peelgebied (Heering, 1944: als *L. cingulatum* (Goldfuss, 1837)) en van de Maasvlakte (persoonlijke mededeling F. Wesselingh). Vergelijkingsmateriaal uit mijn Cardiidae-collectie, afkomstig uit het Laat Oligoceen van Duisburg (Duitsland), komt zeer overeen (fig. 1c-d, lengte 67.5 mm, hoogte 69 mm en dikte 25.5 mm). Opmerkelijk is de vrijwel identieke grijsbruine verkleuring.

H. tenuisulcatum is de type-soort van het genus *Habecardium* Glibert & Van der Poel, 1970. Een goede afbeelding van het holotype (een juveniel exemplaar) is te vinden in Geys & Marquet, 1979 (pl. 67, fig. 1b-c).

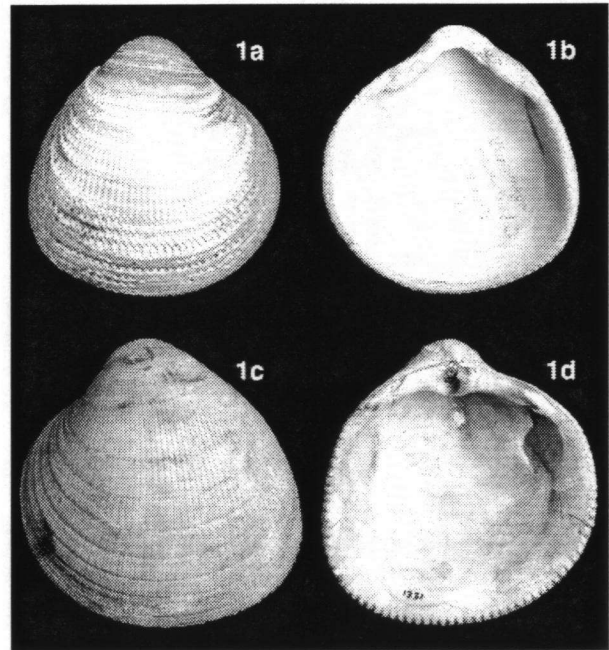

Fig. 1a-b: *Habecardium tenuisulcatum*. Vlissingen, Keersluis, sluisput, 7 m diepte. Buitenzijde en binnenzijde rechterklep.

Fig. 1c-d: *H. tenuisulcatum*. Duitsland, Duisburg, Rheinberg, mijnschacht. Buitenzijde en binnenzijde linkerklep.

Naar alle waarschijnlijkheid gaat het hier om de eerste vondst van *H. tenuisulcatum* uit Zeeland. Hiermee is na 75 jaar een eind gekomen aan de twijfel over de naamgeving en is het monster wederom een etiket rijker geworden.

Met dank aan Rob Moolenbeek en Bram van der Bijl (beide ZMA) voor toegang tot de collectie en aan Frank Wesselingh (NNM) voor aanvullende informatie.

Literatuur

- GEYS, J.F. & R. MARQUET, 1983. Veldatlas voor Cenozoïsche fossielen van België. 2. Het Paleogeen. Publicatie van de Belgische Vereniging voor Paleontologie 3. Leiden/Antwerpen, 1-103.
- HEERING, J., 1944. Die Oberoligocänen Bivalven (mit Ausnahme der Taxodonten) aus dem Peelgebiete. — Meded. Geol. Stichting, ser. C-IV-1-4, 1-48.

Adres van de auteur:
Siriusstraat 57
1223 AM Hilversum
E-mail: terpoorten@chello.nl